

Provinciaal Bestuur van Drenthe

No. 53/6856, 1e afdeling.

ONDERWERP:

ASSEN, 25 oktober 1957.

Verzoek om een bijdrage ten
behoefte van de aankoop van
een orgel.

Bij voor U ter inzage liggend adres van 13 juni 1957 verzoekt de Kerkeraad van de Remonstrantse Gemeente te Meppel U om een subsidie uit de provinciale kas in de kosten van aankoop van een nieuw orgel c.q. voor de restauratie van een eventueel te kopen oud orgel.

Blijkens het adres is de oude Remonstrantse kerk inder tijd door oorlogsgeweld vernield en ging ook het waardevolle orgel verloren. Een nieuwe kerk is gebouwd maar daarin ontbreekt tot dusver een goed orgel. Nu de kerk, mede door het ontbreken van een goede concertzaal, meer en meer wordt gebruikt voor het geven van verantwoorde muziekuitvoeringen, wordt het gemis van een orgel des te sterker gevoeld. De kerkeraad wil hierin dan ook gaarne voorzien, maar meent, dat zulks zonder steun van buitenaf te zware lasten op de gemeenteleden zou leggen. De nieuwbouw van de kerk en de verbetering van de verwarmingsinstallatie hebben reeds veel van de offervaardigheid van deze leden gevraagd.

De kosten van een orgel met een zgn. „halve dispositie”, dat eventueel kan worden uitgebreid, bedragen ruim f 21.000.-.

De leden hebben daarvoor een bedrag van f 11.000.— à f 12.000.— bijeengebracht. De raad van de gemeente Meppel heeft intussen een bijdrage toegekend van f 4.500.-. Er ontbreekt dus nog een bedrag van rond f 5.000.—.

De kerkeraad motiveert zijn verzoek door te wijzen op het algemene culturele belang.

Wij hebben ons over dit verzoek ampeel beraden. Wij hebben begrip voor het verlangen om in het kerkgebouw

Aan
de Staten van de provincie
Drenthe.

weer een goed orgel te plaatsen. Wij erkennen eveneens de waarde van een orgel voor muzikale evenementen van algemene aard. Niettemin zijn er naar onze mening bezwaren aan verbonden om het verzoek om een provinciale bijdrage voor dit doel in te willigen. Immers het betreft hier in feite een doel, dat buiten de bemoeiingen van de provincie ligt en waarvoor onvoldoende aanrakingspunten bestaan met andere doeleinden, welke met de steun van de provincie worden nagestreefd. Het is waar, dat van provinciewege bijdragen worden verleend voor de restauratie van kerk-orgels. Maar in deze gevallen gaat het om orgels, die uit een oogpunt van monumentenzorg waard zijn om behouden te blijven. En in het subsidie-systeem van de provincie op dat punt is de geldelijke medewerking van het Rijk een essentiële voorwaarde.

Bovendien is het culturele belang, waarop de kerkeraad wijst, naar ons gevoelen in hoofdzaak van plaatselijke betekenis. Wij menen, dat inwilliging van het verzoek op deze grond gemakkelijk kan leiden tot meer soortgelijke aanvragen. Ook uit dit oogpunt gezien lijkt het ons niet juist aan het verzoek te voldoen.

Wij menen dan ook na ernstige overweging en in zekere zin tot ons leedwezen U te moeten voorstellen het verzoek van de kerkeraad der Remonstrantse Gemeente te Meppel af te wijzen.

Gedepuleerde Staten van Drenthe,

J. CRAMER, *Voorzitter.*

H. COST BUDDE, *lo.-Griffier.*

VERSLAG van de Commissie van Rapporteurs omtrent de brief van Gedeputeerde Staten van 25 oktober 1957 no. 53/6856, tot afwijzing van het verzoek van de kerkeraad der Remonstrantse Gemeente te Meppel om een bijdrage ten behoeve van de aankoop van een orgel.

(No. 63 van de lijst.)

De meerderheid der leden in de eerste en derde afdeling en de overgrote meerderheid in de tweede afdeling betreurde het afwijzende standpunt van Gedeputeerde Staten met betrekking tot het verzoek van de Remonstrantse Gemeente te Meppel om een subsidie voor de aankoop van een nieuw orgel of voor de restauratie van een eventueel te kopen oud orgel.

Deze leden wezen er allen op, dat het hier naar hun mening een door een samenloop van omstandigheden geheel op zich staand geval betreft, dat geenszins als een precedent kan worden aangemerkt, zodat een eventuele gunstige beslissing generlei consequenties behoeft te hebben.

Een aantal der in de eerste afdeling bedoelde leden en een lid in de derde afdeling stelden daarbij allereerst in het licht, dat het met dit orgel gemoeide culturele belang naar hun mening wel degelijk van meer dan plaatselijke betekenis is, omdat de te geven orgelconcerten ook bezocht worden door publiek uit de omgeving van Meppel; voorts, omdat het hier een kleine kerkelijke gemeente betreft voor welke erdienst dit orgel practisch onmisbaar is, terwijl zij zich zowel voor de herbouw van de kerk als voor de aanschaffing van een nieuw orgel reeds zeer aanzienlijke offers heeft getroost; ten slotte, dat het hier het enige geval van oorlogsschade in de provincie betreft, zodat alleen al om die reden een gunstige beslissing geen gevolgen voor andere gevallen behoeft te hebben. Deze leden achten de onderhavige subsidie dan ook, ondanks het ontbreken van een bepaalde richtlijn, tenminste zo verantwoord, als die ten behoeve van de restauratie van menig oud orgel, waarbij het herhaaldelijk om door het voorgeslacht verwaarloosde instrumenten gaat.

Een lid van deze afdeling gaf hierbij niet het culturele argument, dat door Gedeputeerde Staten naar zijn mening terecht verworpen was, maar wel dat van de oorlogsschade de doorslag. In de tweede afdeling was men algemeen van oordeel dat de factor oorlogsschade hierbij het doorslaggevende argument vormt.

Een lid van de derde afdeling achtte dit verzoek zelfs zo sympathiek, dat wanneer dit subsidie onverhoopt niet

mocht worden verleend hij tal van andere naar zijn mening minder voor de hand liggende subsidievoorstellen met andere ogen zou gaan bezien.

Voor een onbekrompen geste in deze van het provinciaal bestuur achten deze leden dan ook alle aanleiding aanwezig.

Hiertegenover merkte een ander lid in deze afdeling op, dat hij wel degelijk bevreesd is om een „precedent” te scheppen, omdat de provincie door de verlening van een bijdrage voor dit orgel een nieuwe vorm van subsidieverlening scheppen zou, waarvan wij ons de gevolgen terdege moeten realiseren.

Het culturele argument sprak dit lid niet aan, omdat er in Drenthe in tal van kerken orgelconcerten gegeven worden. Ook het feit, dat het hier een kleine gemeente betreft, die zich reeds relatief grote offers voor haar kerkgebouw heeft getroost, achtte hij niet doorslaggevend, omdat iedere kerk, die haar taak juist ziet, het „offer” hoog moet aanslaan. Tenslotte zag hij geen principiële onderscheid tussen een kerk die door oorlogsgeweld vernield wordt en één die tengevolge van een natuurramp verloren gaat. Dit lid was dan ook geneigd de voor inwilliging van het verzoek aangevoerde argumenten niet voldoende te achten. Hij was van mening, dat de overheid bij de subsidieverlening haar beleid aan een richtlijn moet kunnen toetsen, omdat anders het gevaar groot is dat men de verdelende rechtvaardigheid uit het oog verliest. Enige andere leden van deze afdeling wensten zich hun oordeel over deze aanvraag voor te behouden in afwachting van het antwoord van Gedeputeerde Staten.

Een lid in de tweede afdeling was van mening, dat een kerkorgel voor de eredienst bestemd is en de aanschaffing daarvan niet door de overheid gesubsidiëerd dient te worden; niettemin zou hij aan een eventueel voorstel om de gevraagde subsidie wel te verlenen zijn stem niet onthouden.

De Commissie van Rapporteurs stelt voor het antwoord van Gedeputeerde Staten af te wachten.

Assen, 27 november 1957.

De Rapporteur,
J. A. KRANS.

De Voorzitter,
G. LONDO.

Het lid,
H. SIKKENS.

ANTWOORD van Gedeputeerde Staten op het verslag van de Commissie van Rapporteurs betreffende hun voorstel tot afwijzing van het verzoek van de Kerkeraad van de Remonstrantse Gemeente te Meppel om een bijdrage ten behoeve van de aankoop van een orgel.

(No. 63 van de lijst.)

Het verslag heeft ons aanleiding gegeven ons over het onderhavige verzoek opnieuw te beraden. Bij nader inzien kan de kleinst mogelijke meerderheid van ons College zich verenigen met de opvatting, dat het hier toch wel een zeer uitzonderlijk geval betreft en de Remonstrantse Gemeente te Meppel door geheel buiten haar invloed liggende omstandigheden in een bijzonder moeilijke positie is komen te verkeren. Zonder nu te willen onderschrijven, dat alle voor inwilliging van het subsidieverzoek aangevoerde argumenten — te weten in het bijzonder de factor oorlogschade, de meer dan plaatselijke culturele betekenis en de zorgen van een kleine kerkelijke gemeente, wier leden zich reeds grote offers hebben getroost — ieder voor zich voldoende aanleiding zouden geven tot subsidieverlening, meent de meerderheid, dat het toevallig tegelijkertijd optreden van deze factoren toch wel tot een zodanige bijzondere situatie heeft geleid, dat het verlenen van een bijdrage verantwoord is. Tevens meent bedoelde meerderheid, dat niet te verwachten is, dat dit toevallig samenvallen zich in zijn geheel ooit zal herhalen, zodat voor het scheppen van een precedent niet gevreesd behoeft te worden. Op grond van deze overwegingen acht de meerderheid thans termen aanwezig voor een provinciale bijdrage van / 3.000.—, daarbij rekening houdende met het feit, dat de gemeente Meppel, wier belangen in deze groter zijn dan die van de provincie, een bijdrage van / 4.500.— heeft toegekend.

De grootst mogelijke minderheid van ons College daarentegen meent het afwijzende standpunt ten deze onverminderd te moeten handhaven en de inwilliging van het verzoek ten sterkste te moeten ontraden. De deze minderheid vormende leden baseren dit standpunt op de volgende overwegingen.

De provincie zal bij de subsidiëring van welk object ook moeten uitgaan van objectieve maatstaven en zich niet mogen laten leiden door gevoelsoverwegingen. De principiële vraag, welke in elk geval steeds opnieuw moet worden

beantwoord is of het provinciale belang in voldoende mate bij het te subsidiëren object is betrokken. Deze leden zijn van mening, dat op deze vraag in het onderhavige geval, objectief gezien, geen bevestigend antwoord kan worden gegeven. Zij brengen onder Uw aandacht, dat het College zich reeds tweemaal over het subsidieverzoek ampel heeft beraden. Nadat Gedeputeerde Staten de Kerkeraad van de Remonstrantse Gemeente te Meppel op een aan hen gericht verzoek om subsidie hadden bericht niet de toekenning daarvan te kunnen bevorderen, heeft deze Kerkeraad zich nl. tot Uw vergadering gericht. Een en andermaal is derhalve de mogelijkheid van subsidieverlening onderzocht en daarbij zijn de in het verslag genoemde aspecten van deze aangelegenheid in het volle licht geplaatst. De blijkens het verslag vóór de toekenning van een bijdrage aangevoerde argumenten kunnen in het standpunt van deze leden dan ook geen wijziging brengen. Dat de culturele betekenis van het orgel in de Remonstrantse Kerk te Meppel van meer dan plaatselijke betekenis is betwijfelen zij ten zeerste en in ieder geval is die betekenis niet zo groot, dat een bijdrage van de provincie om die reden op zijn plaats is. Zo ja, dan zou een provinciale bijdrage eveneens verantwoord zijn, als men in andere kerken orgelconcerten wil geven en daarvoor over een goed orgel moet beschikken. Ook het argument, dat het hier een kleine kerkelijke gemeente betreft houdt naar hun mening geen steek. Er zijn in Drenthe tal van kleine kerkelijke gemeenten, die voor hun eredienst gaarne de beschikking willen hebben over een goed orgel. In dit opzicht kan dan ook bezwaarlijk van een geheel op zichzelf staand geval worden gesproken. Bovendien ligt het naar hun oordeel stellig niet op de weg van de provincie om de kerken in hun uit de instandhouding van de eredienst voortvloeiende uitgaven tegemoet te komen. De opvatting dat de factor oorlogsschade in dit geval het doorslaggevende argument vormt kunnen zij niet onderschrijven, alleen reeds hierom niet, omdat de kwestie van de oorlogsschade-vergoedingen uitsluitend rijkszaak is. Het zou naar hun oordeel bepaald onjuist zijn van provinciale aanvullende bijdragen te verlenen omdat de rijksvergoeding onvoldoende blijkt te zijn. Overigens merken zij op, dat bij de bepaling van de vergoeding rekening is gehouden met het verlies van het toenmalige orgel, zij het dan volgens de kerkeraad in onbeduidende mate, hetgeen niet aan de provincie staat om te beoordelen.

Uit het vorenstaande volgt, dat deze leden zich volledig aansluiten bij de in het verslag opgenomen opvattingen

van enkele leden, die zich met een afwijzing van het verzoek kunnen verenigen.

Inwilliging van dit verzoek zou naar hun mening de weg openen voor een niet te voorziene reeks van subsidieaanvragen, die weliswaar niet op hetzelfde terrein behoeven te liggen, maar die met dit precedent voor ogen op dezelfde wijze zouden moeten worden behandeld.

In overeenstemming met het standpunt van de meerderheid van ons College doen wij U hierbij toekomen een ontwerp-besluit, waarbij aan de Kerkeraad van de Remonstrantse Gemeente te Meppel ten behoeve van de aankoop van een kerkorgel een bijdrage wordt verleend van f 3.000.—. Bij de eerstvolgende wijziging van de begroting voor 1958 zal, indien U zich met het meerderheidsvoorstel verenigt, met Uw besluit rekening worden gehouden.

Assen, 6 december 1957.

Gedeputeerde Staten voornoemd,

J. CRAMER, *Voorzitter.*

H. A. HOENDERVANGER, *Griffier.*

BIJLAGE XXVII d.

ONTWERP-BESLUIT.

De Staten van de provincie Drenthe;

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten;

Besluiten:

Aan de Kerkeraad der Remonstrantse Gemeente te Meppel, ten behoeve van de aankoop van een kerkorgel een bijdrage te verlenen van f 3.000.—, onder bepaling, dat deze bijdrage zal worden uitbetaald, zodra Gedeputeerde Staten is gebleken, dat tot aankoop is overgegaan.

ASSEN,

1957.

De Staten voornoemd,

, Voorzitter.

, Griffier.